

Žákovské review školy (verze pro SŠ)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Žákovské review školy (verze pro SŠ)	1
1 Vzdělávací program a jeho pojetí	4
1.1 Základní údaje	4
1.2 Anotace programu.....	5
1.3 Cíl programu	5
1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	5
1.5 Forma	8
1.6 Hodinová dotace	8
1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	8
1.8 Metody a způsoby realizace	8
1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	8
1.10 Materiální a technické zabezpečení.....	10
1.11 Plánované místo konání	10
1.12 Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu.....	11
1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	11
1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití.....	12
2 Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	13
2.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	13
2.2 Praktická část (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut).....	25
2.3 Prezentáční část (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)	33
2.4 Evaluační část (1 vyučovací hodina o délce 45 minut)	36
3 Metodická část	38
3.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	38
3.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	39
3.3 Prezentáční blok (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)	40
3.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina o délce 45 minut).....	40
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu.....	41
4.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	41
4.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	42
4.3 Prezentáční blok (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)	42
4.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina o délce 45 minut).....	43
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	44
5.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	44
5.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)	45
5.3 Prezentáční blok (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)	45

5.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina o délce 45 minut).....	45
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	46
7 Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu	47
7.1 Didaktický posudek programu.....	47
7.2 Odborný posudek programu	47
8 Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu.....	48
9 Nepovinné přílohy	49

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Participace žáků na rozhodovacím procesu, CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008273
Název programu	Žákovské review školy (pro SŠ)
Název vzdělávací instituce	Multikulturní centrum Praha, z. s.
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Náplavní 1, 120 00 Praha 2 www.mkc.cz
Kontaktní osoba	Jan Dítko
Datum vzniku finální verze programu	26. 6. 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	7
Forma programu	Kombinace interaktivních aktivit, diskuse, skupinové práce, simulační hry, nácvik prezentačních dovedností apod.
Cílová skupina	Žáci SŠ a příslušných ročníků víceletých gymnázií
Délka programu	20 vyučovacích hodin o délce 45 minut
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Podpora aktivního zapojení dětí a žáků do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života, posilování výchovy k občanství zacílené zejména na prvovoliče, zlepšování politické gramotnosti, motivace dětí a žáků k zapojení do konkrétních forem participace, zejména strukturovaného dialogu a školních parlamentů, prohlubování spolupráce státních a samosprávných orgánů se školami při aktivitách spojených s občanským vzděláváním.
Tvůrci programu	Bc. Tereza Bělohradská

Odborný garant programu	Mgr. Tereza Cajthamlová Mgr. Jan Dítko Ing. Irena Rudolfová Mgr. Zuzana Schreiberová Mgr. Michal Šíp Mgr. Michal Trčka
Odborní posuzovatelé	Mgr. Eva Hocká, Ph.D., Mgr. Martin Brabec, Ph.D.
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	ne

1.2 Anotace programu

Žáci vybrané třídy zanalyzují vybrané aspekty školy (materiální vybavení, prostředí, organizaci a kvalitu výuky, mimovýukové aktivity, pravidla). Náplň vzdělávacího modulu tvoří série workshopů o principech zastupitelské demokracie, možnostech a limitech zapojení veřejnosti do rozhodovacího procesu, série hodnotících workshopů na jednotlivé aspekty školy a dále formulace výstupů hodnotící práce a jejich představení žákům a vedení školy.

1.3 Cíl programu

Cílem programu je posílit orientaci žáků ve fungování samospráv a prakticky je seznámit s možnostmi ovlivňování rozhodovacího procesu na úrovni školy. Program vznikl ve spolupráci s gymnáziem, kde byla metodika testována přímo ve výuce. Na základě tohoto testování byla metodika revidována a upravena.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program je postaven na modelu Kompetencí pro demokratickou kulturu. Východisky jsou obecně nízká účast na politice a komunitním dění, preference autoritářství a nízká důvěra v demokracii. Vzdělávací program tedy vychází z potřeby teoretických znalostí kompetencí k demokratické kultuře a rozvoje těchto kompetencí v systému vzdělávání. Program reaguje také na zájem o udržitelnost demokracie, reprodukci demokratických postojů nebo strategii sociálního začleňování/integrace. Teoretickým předpokladem je závislost úrovně demokracie společenství na demokratických kompetencích jeho členů. Pro žáka jsou kompetence pro demokratickou kulturu nutné pro začlenění a participaci na stávajících i budoucích procesech, projektech a úkolech společnosti.

Žáci střední školy mají ve svém životě různé role. Na mikroúrovni jsou to role v rámci rodiny či příbuzenstva, na mezoúrovni jde o role ve vztahu k jejich bezprostřednímu sociálnímu okolí (škola, přátelé, kroužky), na makroúrovni pak o role ve vztahu k dalším (vzdálenějším) institucím a sociálním aktérům, jako jsou například policisté nebo úředníci. Pro vzdělávací program jsou podstatné především role, které zastává žák v prostředí školy.

Příklady situací, kdy žák zastává roli vyžadující kompetence pro demokratickou kulturu:

- Žák hájí svoje práva (v osobním kontaktu, skrze instituce) vůči jednotlivci, skupině či institucím.

- Žák hájí práva nějaké skupiny či jednotlivce (v osobním kontaktu, skrze instituce) vůči jednotlivci, skupině či institucím.
- Žák prosazuje zájem či potřeby svoje či skupiny vůči jednotlivci, skupině či institucím.
- Žák vede dialog s jinou (názorovou, náboženskou, jazykovou) skupinou či jednotlivcem.
- Žák reflektuje demokratické procesy (volby všeho druhu), snaží se v nich orientovat, hodnotí jejich „správnost“, legitimitu apod.
- Žák agreguje názory nějaké skupiny (se společným zájmem) a artikuluje je na příslušných místech s cílem názory prosadit.
- Žák spolupracuje s nějakou skupinou (se společným zájmem) za účelem prosazení společného zájmu.
- Žák diskutuje o kvalitě zajišťování potřeb ve svém životním prostředí (jednotlivci, skupina, instituce).
- Žák vykonává závazky, plynoucí z členství jedince v nějaké veřejné organizaci.
- Žák se podílí na distribuci veřejných témat (skrze média – sociální sítě, školní časopis).
- Žák se dostane do situace, kdy je na jedince uvalena „kolektivní vina“.
- Žák je přítomen nebo se účastní diskuse lidí s rozdílným mocenským postavením (odborníci, vyučující, politici, autority).
- Žák je tázán na zdroje relevantních informací.
- Žák čte veřejný tisk a sociální média.
- Žák se dostane do situace, kdy bude muset volit mezi různými názory a aktivitami.
- Žák se dostane do situace, kdy bude muset spolupracovat s cizími lidmi či s lidmi, které neshledává sympatickými.
- Žák se dostane do situace, kdy bude reprezentovat a prosazovat cizí (odlišné) názory.
- Žák se dostane do situace, kdy bude muset vysvětlovat svoje stereotypy.

Kompetence pro demokratickou kulturu zahrnují znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty. Níže jsou rozepsány kompetence rozvíjené vzdělávacím programem:

a) Znalosti:

- znalost a kritické porozumění vlastnímu já (zahrnuje znalost a kritické pochopení svých myšlenek, přesvědčení, pocitů a motivací, vlastní kulturní příslušnosti a světonázoru);
- znalosti a kritické porozumění jazyku a komunikaci (zahrnuje znalost a kritické posouzení společensky přiměřených verbálních a neverbálních komunikačních zvyklostí v rámci používaného jazyka, účinků, jež mohou mít rozličné komunikační styly na ostatní lidi a také toho, jak každý jazyk vyjadřuje kulturně sdílené významy svým osobitým způsobem);
- znalosti a kritické porozumění světu (zahrnuje rozsáhlý a komplexní soubor znalostí a kritického porozumění různým společenským oblastem včetně politiky, zákonů, lidských práv, kultury, kultur, náboženství, dějin, médií, ekonomik, životního prostředí a udržitelnosti).

b) Dovednosti:

- autonomní učení (samostatné učení pokrývá dovednosti nezbytné k vyhledávání, utřídění a zhodnocení vlastního vzdělávání v souladu se svými nároky, samostatně a bez zásahu jiných lidí);
- analytické a kritické myšlení (analytické a kritické myšlení představuje dovednosti potřebné k systematickému a logickému rozboru, hodnocení či posouzení libovolných podkladů (např. textů, argumentů, výkladů, problémů, událostí, zkušeností atd.);
- dovednosti aktivního poslechu a pozorování (aktivní naslouchání a pozorování jsou dovednosti nezbytné k rozpoznání a pochopení obsahu a formy sdělení, rovněž k rozpoznání a pochopení neverbálního chování lidí);
- empatie (empatie je soubor dovedností potřebných pro pochopení myšlenek, přesvědčení, pocitů jiných lidí; jde o schopnost nahlížet svět jejich očima);

- flexibilita a přizpůsobivost (flexibilita a přizpůsobivost jsou dovednosti nezbytné ke změně a úpravě vlastních myšlenek, pocitů nebo projevů tak, abychom dokázali účinně a vhodně reagovat na nové okolnosti);
- jazykové, komunikativní a vícejazyčné dovednosti (jazykové a komunikační dovednosti jsou nezbytným předpokladem k přiměřené a účinné komunikaci s lidmi hovořícími stejným nebo jiným jazykem, rovněž k možnosti působit jako prostředník mezi mluvčími různých jazyků);
- dovednosti spolupráce (schopnost spolupráce zahrnuje dovednosti nezbytné pro úspěšné podílení se na společných činnostech a úkolech, a také dovednosti, jak ostatní ke spolupráci podnítit);
- dovednosti v oblasti řešení konfliktů (schopnosti potřebné pro pochopení, zvládnutí a odstranění konfliktů pokojným způsobem. Tyto dovednosti zahrnují směřování účastníků sporu k nejlepšímu a pro všechny strany přijatelnému výsledku).

c) Postoje:

- otevřenost vůči kulturní odlišnosti a jinému přesvědčení či světovému názoru (otevřenost je postoj k lidem, které vnímáme jako příslušníky odlišných kultur, případně k přesvědčením, světonázorům a postupům, které se od našich vlastních liší; zahrnuje citlivost vůči odlišným lidem či názorům a ochotu a zájem se o nich dozvědět více);
- respekt (respekt spočívá v kladném přijetí a ocenění někoho či něčeho na základě uznání jeho vlastní hodnoty, ceny a významu; pro účinný mezikulturní dialog a demokratickou kulturu je respekt k lidem s odlišnou kulturní příslušností či odlišnými názory a postupy zcela stěžejní);
- smysl pro občanství (občanská uvědomělost se vztahuje ke komunitě či společenské skupině, která je širší než bezprostřední kruh rodiny a přátel. Zahrnuje pocit příslušnosti k dané komunitě, ohled k ostatním členům, uvědomování si vlivu vlastního jednání na ostatní, sounáležitost s dalšími příslušníky komunity a vědomí závazků vůči dané komunitě);
- odpovědnost (odpovědnost je postoj k vlastnímu jednání; zahrnuje zvažování svého jednání, vytváření záměrů morálně přiměřeného jednání, uvědomělé provádění těchto záměrů a přijetí zodpovědnosti za jejich důsledky);
- sebedůvěra (sebedůvěra je postoj ke své osobě. Zahrnuje kladné přesvědčení o vlastní schopnosti konat tak, jak je nezbytné pro dosažení vytyčeného cíle, a rovněž důvěru, že dokážeme porozumět problémům, nalézt patřičné cesty k jejich řešení, vyhnout se překážkám a dosáhnout určité změny ve světě);
- tolerance různosti (tolerance k nejednoznačnému vyjadřuje postoj k nejednoznačným situacím, které poskytují několik protichůdných interpretací, zahrnuje pozitivní přijetí a konstruktivní jednání v takových situacích).

d) Hodnoty:

- oceňování kulturní rozmanitosti (tato hodnota je založena na přesvědčení, že odlišná kulturní příslušnost, kulturní rozmanitost a pluralita pohledů, perspektiv a chování by měla být kladně přijímána, uznávána a oceňována);
- oceňování lidské důstojnosti a lidských práv (tato hodnota je založena na základním přesvědčení, že všechny lidské bytosti jsou si rovny, mají stejnou důstojnost, zasluhují si stejnou úctu, mají stejná lidská práva a základní svobody a podle toho by s nimi mělo být zacházeno);
- oceňování demokracie, spravedlnosti, rovnosti a právního státu (tato skupina hodnot je založena na základním přesvědčení, že společnosti by se měly řídit a být spravovány demokratickými postupy založenými na principech spravedlnosti, čestnosti, rovnosti a právního státu).

Zdroje:

Kompetence pro demokratickou kulturu [online], URL: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/publikace>.
Core Competencies in Civic Engagement [online], URL: <https://www.merrimack.edu/live/files/160-core-competencies-in-civic-engagement>.

1.5 Forma

Kombinace interaktivních aktivit, diskuse, skupinové práce, simulační hry, nácvik prezentačních dovedností apod.

1.6 Hodinová dotace

Vzdělávací program je koncipován celkem pro 20 vyučovacích hodin o délce 45 minut.

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

Program je určen běžným školním třídám o počtu maximálně 32 žáků. Jde o žáky středních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií.

1.8 Metody a způsoby realizace

Výuka probíhá interaktivní formou a vede ji lektor. Lektorem není v tuto chvíli míněn vzdělavatel dospělých, ale termínem lektor jsme nahradili pro větší srozumitelnost pojem realizátor. Lektorem v případě tohoto vzdělávacího programu nemusí být pedagog, může jít například o asistenta pedagoga nebo vedoucího volnočasové aktivity v rámci školy nebo zařízení pro mládež (např. domu dětí a mládeže nebo nízkoprahového klubu).

Lektor v průběhu programu iniciuje a moderuje diskusi. Hodiny probíhají v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Lektor využívá textové materiály (nejčastěji ve formátu A4, A3, případně A1) i různé multimediální techniky – např. prezentace. Některá témata vyžadují také další pomůcky – např. flipchartové papíry, sady barevných fixů apod.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Teoretický blok – 8 vyučovacích hodin o délce 45 minut

První tematický blok pomůže žákům zorientovat se v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

Téma č. 1: Co je a co není demokracie (45 minut)

Žáci se seznamují s pojmem demokracie, diskutují o něm a prostřednictvím simulační hry poznávají, v čem se liší demokratické od autoritativního rozhodování.

Téma č. 2: Svět podle žáků (45 minut)

Žáci společně vytváří představu „ideálního světa“ prostřednictvím hlasování o tom, kdo by měl rozhodovat o různých školních nebo celospolečenských otázkách. Pak se žáci dozvědí, kdo má skutečně kompetence o otázkách rozhodovat. Zároveň žáci sbírají argumentaci podporující větší kompetence žáků při rozhodování.

Téma č. 3, hodina č. 1: Přímá demokracie (45 minut)

Žáci se v průběhu hodiny dozví více o přímé demokracii – o její historii i současnosti. Dozví se také více o tom, se kterými prvky přímé demokracie se mohou setkat v České republice a Švýcarsku.

Téma č. 3: hodina č. 2: Přímá demokracie (45 minut)

Žáci si v rámci simulační hry na referendum uvědomí limity přímé demokracie zejména v souvislosti s lidskými právy. Aktivita je na konci druhé hodiny reflektována v diskusi.

Téma č. 4, hodina č. 1: Zastupitelská demokracie (45 minut)

Žáci se v rámci simulační hry dozví více o principech zastupitelské demokracie.

Téma č. 4, hodina č. 2: Zastupitelská demokracie (45 minut)

Žáci si propojí teoretické informace o zastupitelské demokracii se zkušenostmi získanými v rámci simulační hry.

Téma č. 5: Jak prosadit myšlenku (45 minut)

Žáci se naučí rozlišovat jednotlivé fáze procesu prosazení myšlenky do podoby platného zákona.

Téma č. 6: Rekapitulace (45 minut)

Žáci rekapitulují informace, které se dozvěděli v průběhu teoretického bloku. Rekapitulace probíhá formou zábavného testu.

Praktický blok – 8 vyučovacích hodin o délce 45 minut

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém, který by chtěli vyřešit – v oblasti prostředí a režimu třídy, prostředí a režimu školy nebo v oblasti obsahu a formy výuky. Následně společně vyvinou řešení problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

Téma č. 7: Kdo o čem rozhoduje (45 minut)

Žáci se seznámí s příklady škol, kde se žáci více podílí na rozhodování o fungování školy. Poté sami definují, kdo má kompetence k rozhodování o základních otázkách v jejich vlastní škole a zamyslí se nad tím, proč tomu tak je.

Téma č. 8: Kdo má o čem rozhodovat (45 minut)

Žáci zmapují potenciál pro změnu v rozhodovacích kompetencích v prostředí své školy. O všem demokraticky diskutují a na závěr hodiny každý žák sám za sebe napíše, co by chtěl ve škole změnit.

Téma č. 9: Tohle chceme jinak (90 minut)

Žáci si vyberou z problémů, které ve škole sami vidí, jeden či dva, které se v rámci svého projektu pokusí v následujících hodinách vyřešit, čímž zvýší míru své vlastní participace na rozhodování ve škole.

Téma č. 10: Tvoříme vizi (90 minut)

Žáci promýšlí možná řešení vybraného problému/problémů. V závěru hodiny si sami formulují vizi, která zahrnuje vítězný návrh/návrhy, který/které budou žáci v následujících hodinách realizovat.

Téma č. 11: Od vize k plánu (90 minut)

Žáci promýšlí dílčí kroky, které povedou k formulované vizi. Plánují si práci a rozdělují úkoly, zároveň si stanovují časový harmonogram práce.

Prezentační blok – 3 vyučovací hodiny o délce 45 minut

Žáci v průběhu 3 vyučovacích hodin naplánují prezentaci svého projektu. Zodpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplánují si práci i jednotlivé kroky.

Téma č. 12: Jak náš projekt propagovat (90 minut)

Žáci si uvědomí, že svůj projekt musí dobře prezentovat, aby měl šanci uspět. Budou se zabývat tím, komu, kdy a kde projekt představí, co v něm nesmí chybět, i to, jak bude představení probíhat a vypadat.

Téma č. 13: Prezentace (45 minut)

Žáci prezentují svůj projekt před vybraným publikem. Svou prezentaci následně reflektují v diskusi.

Evaluační blok – 1 vyučovací hodina o délce 45 minut

V posledním bloku žáci hodnotí absolvovaný výukový program.

Téma č. 14: Evaluace (45 minut)

Žáci hodnotí absolvovaný výukový program nejprve vyplněním strukturovaného dotazníku a následně prostřednictvím skupinového rozhovoru – tzv. focus group.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

K základnímu vybavení patří vybavení školní třídy, flipchartové papíry se stojanem, fixy, lepicí gumy nebo magnety (v případě, kdy je k dispozici magnetická tabule), počítač s dataprojektorem nebo interaktivní tabule, tiskárna, která může tisknout formát A4 a A3, tři sady barevných fixů, lepidlo, nůžky, barevná nalepovací kolečka, barevné papíry.

1.11 Plánované místo konání

Celý program lze zrealizovat v prostředí školní třídy střední školy nebo víceletého gymnázia. V průběhu finalizace žákovského projektu a přípravy jeho prezentace mohou vyvstat ze strany žáků požadavky na dokončení některých částí programu mimo školní třídu (např. představení projektu před žáky a učiteli proběhne ve školní aule, žáci představí svůj projekt žákům z ostatních tříd v prostorách školní zahrady apod.). Bylo by vhodné žákům umožnit zrealizovat jejich prezentaci tak, jak si to v průběhu práce ve třídě naplánovali.

1.12 Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu

Program je vytvářen primárně pro školní prostředí, ale s určitými úpravami (obsahovými i terminologickými) jej mohou realizovat například i vedoucí nízkoprahových center, vedoucí skautských oddílů nebo pracovníci domů dětí a mládeže.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů:

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		
z toho	<i>Hodinová odměna pro 1 realizátora/lektora včetně odvodů</i>	0 Kč (lektor je učitel, a proto je placen v rámci pedagogického úvazku ve svém pracovišti).
	<i>Ubytování realizátorů/lektorů</i>	0 Kč
	<i>Stravování a doprava realizátorů/lektorů</i>	0 Kč
Náklady na zajištění prostor		
Ubytování, stravování a doprava účastníků		
z toho	<i>Doprava účastníků</i>	0 Kč
	<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	0 Kč
Náklady na učební texty		
z toho	<i>Příprava, překlad, autorská práva apod.</i>	0 Kč
	<i>Rozmnožení textů – počet stran: cca 500 stran</i>	max. 500 Kč
Režijní náklady		
z toho	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Ubytování organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Poštovné, telefony</i>	0 Kč
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	0 Kč
	<i>Propagace</i>	0 Kč
	<i>Ostatní náklady (pomůcky, flipchartové papíry, fixy, lepicí guma atd.)</i>	max. 300 Kč
	<i>Odměna organizátorům</i>	0 Kč

Náklady celkem		max. 800 Kč
Poplatek za 1 účastníka		v případě 32 žáků ve třídě cca 25 Kč/žáka

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Web projektu na webových stránkách MKC Praha: <https://mkc.cz/cz/projekty/participace-zaku-na-rozhodovacim-procesu>.

Metodický portál www.rvp.cz.

Vzdělávací program Žákovské review školy je licencován pod licencí Creative Commons BY-SA. Licenční podmínky jsou na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

Žáci získají v průběhu programu celkem 14 pracovních listů, které jim pomohou s orientací v programu, pomohou jim porozumět použitým pojmům a teoriím a vedou je k sebereflexi vlastní práce. Kompletní materiál se všemi pracovními listy je ke stažení [zde](#).

2.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

2.1.1 Téma č. 1: Co je a co není demokracie – 1 vyučovací hodina o délce 45 minut

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Výuka probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Brainstorming, diskuse, plnění úkolů ve skupině, simulační hra, reflexe

Pomůcky

Dokument **SŠ_T1_H1 Průvodce metodikou**

Prezentace **SŠ_T1_H1 Prezentace**

Dokument **SŠ_T1_H1 Půjdeme do kina**

- návod na tisk: každý žák dostane zadání pro svou skupinu (tj. pro 1. nebo 2. skupinu) ve formátu **A4**

Dokument **SŠ_T1 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipchartové papíry

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T1 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Co je a co není demokracie – část 1 (max. 15 minut)

- Lektor představí žákům program. Upozorní je, že smyslem programu je orientace v demokratickém systému ČR. Program by měl žákům ukázat, jak své zájmy promyslet a formulovat a jak je prosadit – ať už prostřednictvím demokratických mechanismů na politické úrovni, či v osobním nebo pracovním životě.

- Lektor promítne žákům prezentaci a diskutuje s žáky o citátech vztahujících se k demokracii a uvedených v prezentaci. Ptá se jich také, jak citátům rozumí a co si představují, že bude tématem hodiny.
 - Citáty:
 - „Přirozenou nevýhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatímco těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje téměř vše.“ Václav Havel
 - „Demokracie je úsilí proti nadpráví, proti násilnosti.“ Tomáš G. Masaryk
 - „Práva a zájmy každého člověka jsou nejlépe hájeny tehdy, když je může hájit sám.“ John Stuart Mill

Fáze 2: Co je a co není demokracie – část 2 (max. 10 minut)

- Žáci rozdělení do dvou skupin zjišťují prostřednictvím hry (Půjdeme do kina) a rozdílného zadání pro dvě skupiny, jak se liší demokratické a nedemokratické způsoby rozhodování.
- Jedna skupina má za úkol vybrat z nabídky film, na který celá třída půjde, demokraticky. Mohou rozhodovat např. hlasováním, zvolením zástupců, kteří rozhodnou atd. Druhá skupina se musí řídit tím, co určí žák s fixou v ruce (tu mu dá lektor spolu se zadáním úkolu). Obě skupiny mají na výběr 10 minut.

Fáze 3: Reflexe a definice demokracie (max. 20 minut)

- Žáci reflektují své zkušenosti a poznatky z předchozích dvou aktivit. Lektor se jich ptá:
 - Jak jste se během rozhodování z fáze 2 cítili?
 - Co bylo během rozhodování nejtěžší?
 - Jaké výhody a nevýhody má demokratický způsob rozhodování a jaké výhody a nevýhody naopak nedemokratický způsob rozhodování?
 - Co si představujete pod pojmem demokracie?
- V závěru hodiny se žáci pokusí spolu s lektorem formulovat vlastní definici demokracie a demokratického rozhodování. Své nápady zapisují na flipchartové papíry. Na konci aktivity skupiny představí, k čemu došly. Lektor poté shrne atributy demokracie v představách žáků a zároveň zmíní základní atributy demokracie ve vztahu k jiným formám vlády.
- Lektor může využít následující definici demokracie, která je v prezentaci:
 - Demokracie pochází z řeckých slov *démos* (lid) a *kratos* (moc nebo vládnutí). Je to tedy vláda všech občanů, kteří se buď přímo, nebo nepřímo podílejí na úkolech spojených s vládnutím (například na přijímání zákonů).
Demokracie je forma vlády, ve které se lid, tedy všichni občané rovně podílejí – přímo nebo nepřímo prostřednictvím volených zástupců – na navrhování a přijímání zákonů, kterými se řídí jejich společnost.
Definice demokracie jako by byla odvozena z představy Abrahama Lincolna, který ji v roce 1864 formuloval jako „vládu lidu, lidem a pro lid“ (of, by and for the people). Podíváme-li se ovšem na Lincolnovu představu podrobněji, okamžitě se vynoří další otázky:
 - Kdo je lid?
 - V jakém smyslu by měl lid vládnout?
 - Kam až by měla vláda lidu sahát?
 Odpovědí na tyto otázky existuje velké množství – tolik, že všemožné pokusy o definici pojmu demokracie shrnul britský politolog Bernard Crick roku 1993 takto: „Demokracie je slovo, které má ve světě veřejných věcí zřejmě nejmohavější význam.“
Zdroj: Andrew Heywood: *Politologie*, 3. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.

2.1.2 Téma č. 2: Svět podle žáků – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Výuka probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, hlasování, analýza

Pomůcky

Prezentace **SŠ_T2_H1 Prezentace**

Dokument **SŠ_T2_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T1_H2 Strom kompetencí**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A0**

Nastavení tiskárny:

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

- návod na tisk: 1 kopie pro každého žáka ve formátu **A4**

Dokument **SŠ_T2_H1 Svět podle žáků – otázky**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A3**, otázky je potřeba rozstříhat podle označení

Dokument **SŠ_T2_H1 Svět podle žáků – odpovědi**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4**

Dokument **SŠ_T2 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipchartové papíry a jeden z nich fixou rozdělený na ANO/NE pro zaznamenávání odpovědí žáků

Flipchartový papír pro zaznamenání argumentace žáků

Barevné fixy

Samolepky či lepicí guma

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T2 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor diskutuje s žáky o tom, co si pamatují z předchozí hodiny a připravuje je na to, že v následující hodině budou diskutovat o tom, kdo by o čem měl v „ideálním světě“ rozhodovat.

Fáze 2: Svět podle žáků – hlasování (max. 5 minut)

- Lektor mapuje ideální představu žáků o tom, o čem by kdo měl rozhodovat. Lektor nechává žáky hlasovat o tom, jak by si představovali svůj ideální svět. Hlasuje se o několika oblastech (rozhodování na úrovni školy, města, státu).

○ Otázky:

Úroveň školy

1. Chtěli byste změnit podobu a vybavení třídy?
2. Odvolali byste ředitele školy?
3. Chcete si vybrat, které předměty nebudete muset absolvovat?
4. Zrušili byste ve škole povinnost přezouvání?
5. Pozdní příchody do 15 minut budou tolerovány a nebudou se nikam zapisovat.
6. Jídlo ve školní jídelně bude svou kvalitou i výběrem pokrmů odpovídat běžné nabídce poledního menu v restauracích, obědy ale budou dražší.
7. Třída má právo vyměnit učitele, když jsou s ním nespokojeny více než 2/3 žáků.
8. Výuka v posledním ročníku bude omezena pouze na přípravu na maturitu, případně na přijímací řízení na VŠ.

Úroveň města

9. Ve městě se zruší veškerá rychlostní omezení pro auta.
10. Městská poliklinika bude poskytovat ošetření pouze občanům města.
11. Občané budou hlasovat, kdo se může přistěhovat do sousedství.

Úroveň státu

12. Zruší se veškeré zákazy a omezení týkající se užívání alkoholu a omamných a psychotropních látek.
13. Zruší se omezení rychlosti při jízdě na dálnici.
14. Občané se budou moci rozhodnout, co bude financováno z daní, které oni sami odvádějí.
15. Občané budou rozhodovat o každé státní investici větší než milion korun.
16. Odebereme sociální dávky občanům, kteří nežijí řádným životem.
17. Na internetu bude platit absolutní svoboda projevu a možnost psát a sdílet cokoli.
18. Zruší se jednotná hranice plnoletosti. Člověk se stává plnoletým se všemi právy a povinnostmi v okamžiku, kdy se jako plnoletý bude cítit.

Fáze 3: Představení „Světa podle žáků“ (max. 5 minut)

- Žáci si uvědomují, jak by vypadal jejich „ideální svět“. Lektor nechává vyniknout absurdní momenty hlasování a shrnuje, o kterých otázkách by chtěli rozhodovat sami žáci.

Fáze 4: Kdo je o čem oprávněn rozhodovat (max. 15 minut)

- Žáci zjišťují, kdo má skutečně kompetence rozhodovat o otázkách z fáze 3. Lektor jim informace vizualizuje prostřednictvím stromu kompetencí, na který umísťuje otázky z fáze 2. Lektor se u každé otázky žáků ptá:

- Jsou žáci oprávněni učinit dané rozhodnutí? ANO/NE a proč?
- Kdo je podle vás oprávněný dané rozhodnutí učinit a proč?
- Proč si myslíte, že se o dané otázce rozhoduje právě tam, kde se o ní rozhoduje?
- Lektor pak umístí otázky na Strom kompetencí tak, aby úroveň rozhodování odpovídala skutečnosti.

Fáze 5: O čem chtějí žáci rozhodovat a proč? (max. 5 minut)

- Lektor se znovu ptá na otázky ke kompetencím týkající se školního prostředí a doptává se žáků: Má se škola v tomto případě řídit míněním žáků? ANO/NE a proč?
- Lektor zapisuje odpovědi žáků na flipchartový papír.
- Žáci tak objevují potenciál pro změnu v kompetencích v prostředí školy.

Fáze 6: Reflexe (max. 10 minut)

- Žáci během diskuse uzavírají téma a reflektují vlastní vnímání moci a bezmoci.
- Lektor se žáků doptává na tyto otázky:
 - Setkali jste se někdy s arogancí či zneužitím moci?
 - Připadali jste si někdy ve škole bezmocní?
 - Jak to probíhalo?
 - Jak jste se cítili?

2.1.3 Téma č. 3: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Brainstorming, myšlenkové mapy, skupinová práce, práce s textem, diskuse, reflexe

Pomůcky

Dokument **SŠ_T3_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T3_H1 Přímá demokracie – pracovní listy**

- návod k tisku: každá ze tří skupin dostane kopii jedné části (1 stranu) vytištěnou ve formátu **A3**. Každý žák dostane navíc kopii jedné části (stejně jako má jeho skupina) vytištěnou ve formátu **A4**.

Dokument **SŠ_T3_H1 Přímá demokracie – podpůrný text pro lektora**

- text slouží pouze pro potřeby lektora

Dokument **SŠ_T3 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipchartové papíry

3 sady barevných fixů

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T3 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor zrekapituluje spolu s žáky průběh předchozí hodiny formou diskuse, ve které žáci sdělí, co je nejvíce zaujalo a co si zapamatovali.
- Lektor žákům sdělí téma následující hodiny, kterým je přímá demokracie.

Fáze 2: Co je přímá demokracie (max. 15 minut)

- Žáci jsou rozděleni do tří skupin, dostanou flipchartový papír a v rámci skupin formulují, co si spojují s pojmem přímá demokracie.

Fáze 3: Přímá demokracie – dějiny, výhody a problémy (max. 15 minut)

- Žáci pracují ve třech skupinách se zadanými texty. 1. skupina pracuje s textem o historii přímé demokracie, 2. skupina s textem o výhodách a nevýhodách přímé demokracie a 3. skupina dostane text o přímé demokracii v ČR a Švýcarsku.
- Úkolem skupin je vytvořit na základě textů myšlenkové mapy, kde by zachytili důležité pojmy, myšlenky a informace.
- Mluvčí skupin představí zbytku třídy výsledky skupinové práce.

Fáze 4: Co jsme si zapamatovali a co nás zaujalo (max. 10 minut)

- Lektor diskutuje s žáky o tom, co je překvapilo a jak se po proběhlé hodině případně změnil jejich pohled na přímou demokracii. Využívají k tomu myšlenkové mapy, které v průběhu hodiny vznikly.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Simulace referenda, diskuse ve skupině, brainstorming

Pomůcky

Dokument **SŠ_T3_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T3_H1 Přímá demokracie – materiál pro žáky**

- návod k tisku: každá ze tří skupin dostane kopii jedné části (1 stranu) vytištěnou ve formátu **A3**. Každý žák dostane navíc kopii jedné části (stejně jako má jeho skupina) vytištěnou ve formátu **A4**.

Dokument SŠ_T3_H1 Přímá demokracie – podpůrný text pro lektora

- text slouží pouze pro potřeby lektora

Z předchozí hodiny mají žáci u sebe dokument **SŠ_T3 Pracovní list**

Flipchartové papíry

3 sady barevných fixů

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má z předchozí hodiny k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T3 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor zrekapituluje spolu s žáky průběh předchozí hodiny formou diskuse. Využít mohou flipcharty s myšlenkovými mapami z předchozí hodiny.
- Lektor žákům oznámí, že v následující hodině se dozví více o úskalích a limitech přímého rozhodování v liberální demokracii.

Fáze 2: Limity přímé demokracie (diktatura většiny) (max. 10 minut)

- Žáci simulují referendum. Lektor používá prezentaci **SŠ_T2_H2 Prezentace**, kde jsou uvedeny otázky k referendu.
 - Zadání referenda:
 - Severočeské město Chvost (70 000 obyvatel) dlouhodobě trpí vysokou nezaměstnaností. Ve městě též žije velký počet Romů. Vztahy mezi Romy a majoritou jsou dlouhodobě špatné – majoritě vadí, že Romové nepracují a posedávají před domy a v parcích. Radnice již nechala odstranit z veřejných prostranství všechny lavičky a zakázala vyloučit na obrubnících, situace se ovšem nelepší.
 - V komunálních volbách jedna z kandidujících stran – Chvostčané Chvostu – slibuje, že iniciuje referendum, v němž se občané budou moci vyjádřit, zda vytvořit pro „nepřizpůsobivé a nežádoucí občany“ samostatnou vesnici za městem, a vyřeší tak konečně problém s jejich nežádoucí přítomností v něm.
 - Otázka 1: Souhlasili byste s tím, aby město Chvost vystavělo pro nepřizpůsobivé občany (lůzu) samostatnou zónu a přesunulo je tam?
 - Otázka 2: Souhlasili byste s tím, aby zde obyvatelé této zóny žili zcela autonomně – bez zásahu státních orgánů, ale i bez jejich pomoci?
- Žáci o otázce hlasují ve dvou kolech.
- Po aktivitě následuje reflexe. Lektor se žáků například ptá:
 - Překvapily vás výsledky hlasování? Proč?
 - Jak by podobné referendum dopadlo ve vašem městě a proč? Vyřeší se tímto opatřením situace ve městě?
 - Jak se asi cítí místní Romové před volbami? Důvěřují politikům, kteří o nich takto uvažují? Chodí volit?
 - Jak byste se cítili, kdybyste byli řazeni mezi „nepřizpůsobivé“ a v referendu by se rozhodovalo o vašem vystěhování za město?
 - Důvěřovali byste jako nepřizpůsobiví svým spoluobčanům, zlepšily by se podle vás vztahy mezi obyvateli vašeho města? Proč ANO/NE?
 - Kdo může mít zájem na tom podobné referendum vyvolat?

- Jak lze zjistit motivaci iniciátora referenda?
- Lektor diskutuje s žáky, zda rétorika referenda připomíná protižidovský text v novinách z roku 1941.

Fáze 3: Informované rozhodnutí (max. 15 minut)

- Žáci pracují ve skupinách s texty odkazujícími k dalším podobným referendům jako ve fázi 2. V rámci skupinové diskuse se žáci snaží zjistit, které informace potřebují k tomu, aby se mohli informovaně rozhodnout v případě zadaného referenda. Odpovídají na následující otázky:
 - Představte si, že se takové referendum vypisuje ve vašem městě či městské části. Dejte ve skupině dohromady otázky, které potřebujete zodpovědět, abyste mohli učinit zodpovědné a informované rozhodnutí.
 - Kdo by mohl být podle vás iniciátorem podobného referenda?
 - Zamyslete se nad tím, v čem může být takto postavené referendum problematické.

Fáze 4: Reflexe tématu (max. 15 minut)

- Žáci se zamyslí, v čem byla témata zmíněných referend problematická, jak se liší referenda, která mohou potenciálně negativně zasáhnout do života ohrožených lidí, od referend, která s sebou toto riziko nenesou.
- Lektor klade žákům následující dotazy:
 - Jaký je rozdíl mezi referendem o zřízení vesnice pro lůzu a např. referendem o zákazu rozšíření skládky?
 - Jaké důsledky pro lidské životy mohou mít referenda z předchozí aktivity?
 - Je podle vás správné, aby se o otázkách z předchozí aktivity rozhodovalo formou referenda?
 - Jak se vyhnout tomu, aby výsledky referend negativně zasahovaly do lidských životů a základních práv a svobod?

2.1.4 Téma č. 4: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Výuka probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody:

Diskuse, simulační hra

Pomůcky:

Dokument **SŠ_T4_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T4_H1 Zastupitelská demokracie – hlasovací lístky**

- návod k tisku: vytisknout ve formátu **A4**, rozstříhnout podle naznačení, každý žák obdrží ½ (1 hlasovací lístek).

Dokument **SŠ_T4_H1 Zastupitelská demokracie – podpůrný text pro lektora**

Dokument SŠ_T4 Pracovní list

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Barevné papíry (bílá, zelená, červená, modrá, hnědá, žlutá)

Hlasovací urna či krabice

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T4 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Přímá demokracie – Rekapitulace předchozího tématu (max. 5 minut)

- Žáci diskutují o průběhu předchozí hodiny, rekapituluji výhody a nevýhody přímé demokracie. Lektor je zároveň připraví na nové téma, kterým je zastupitelská demokracie.
- Lektor zrekapituluje obsah předchozí hodiny (přímá demokracie – referendum o zřízení vesnice pro lůzu).

Fáze 2: Principy zastupitelské demokracie: Jak vymalovat třídu? (max. 30 minut)

- Žáci prostřednictvím simulace rozhodování o výmalbě třídy poznávají specifika zastupitelské demokracie. Lektor je procesem rozhodování provází.
- Lektor rozdává hlasovací lístky a žáci hlasují o ideální barvě třídy. Pak se rozdělí podle zvolených barev a vyberou své zastupitele, kteří po zbytek aktivity vyjednávají o úpravách ve třídě (o barvě třídy i lavic). Žáci, kteří nejsou zvoleni jako zastupitelé, mohou vyjednávání pouze sledovat.

Fáze3: Reflexe a shrnutí simulační hry (max. 10 minut)

- Lektor se žáky diskutuje o průběhu a výsledku simulační hry.
- Lektor se žáky průběh hodiny reflektuje. Klade tyto otázky:
 - Bylo těžké se domluvit? Jak jste se cítili při vyjednávání?
 - Jak jste se cítili vy, kteří jste neměli možnost do vyjednávání zasahovat?
 - Překvapilo vás něco?
 - Jak jinak by se dalo rozhodnout o výmalbě třídy (např. by rozhodl učitel, případně by učitel pověřil žáka, aby rozhodl apod.)?
 - Bylo by takové rozhodnutí demokratické? Proč ANO/NE. A pokud ne, mohlo by takové rozhodnutí přinést lepší výsledek než demokratické rozhodování?
- V souvislosti s přímou demokracií se lektor zeptá:
 - Který způsob rozhodování se vám zdá lepší a proč?

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Výuka probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Práce s textem – varianta myšlenkové mapy, diskuse

Pomůcky

Dokument **SŠ_T4_H2 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T4_H2 Zastupitelská demokracie – materiál pro žáky**

- návod k tisku: každá ze tří skupin dostane kopii jedné části (1 stranu) vytištěnou ve formátu **A3**. Každý žák dostane navíc kopii jedné části (stejně jako má jeho skupina) vytištěnou ve formátu **A4**.

Z předchozí hodiny mají žáci u sebe dokument **SŠ_T4 Pracovní list**

Flipchartové papíry

3 sady barevných fixů

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má z předchozí hodiny k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T4 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor s žáky zrekapituluje obsah předchozí hodiny a v průběhu diskuse zjišťuje, zda žáci rozumí rozdílu mezi přímou a zastupitelskou demokracií.
- Lektor oznámí téma následující hodiny: prohloubení znalostí o zastupitelské demokracii.

Fáze 2: Zastupitelská demokracie – principy, výhody, nevýhody (max. 20 minut)

- Žáci pracují s pracovními listy a texty o zastupitelské demokracii. Jedna skupina čte text o principech zastupitelské demokracie, druhá o výhodách a třetí o nevýhodách zastupitelské demokracie.
- Žáci pracují s podtrženými slovy v pracovních listech, hledají k nim analogie ze simulační hry a odpovídají na otázky:
 - Objevilo se něco podobného v simulační hře?
 - Kdo nebo co to bylo?
- Žáci si ve skupinách odpovědi na otázky zapisují.
- Žáci si poté výsledky skupinových prací s texty vzájemně představí.

Fáze 3: Reflexe tématu zastupitelské demokracie (max. 20 minut)

- Lektor se žáků zeptá na nějaký politický krok z poslední doby, se kterým souhlasili nebo naopak nesouhlasili.
- Lektor se žáků zeptá, čeho se zmíněná situace týkala, případně koho a jaké zájmy tento politický krok reprezentoval.
- Lektor rozdělí žáky do tří skupin a zeptá se jich, jaké **VÝHODY** a **NEVÝHODY** má politický pluralismus – tedy situace, kdy se ve veřejném prostoru objevují zcela protichůdné názory a jejich zastánci mají v politické debatě rovnoprávné postavení – tj. žádný názor není ten „jediný správný“? Žáci ve skupinách zapisují své odpovědi na flipchartový papír.
- Lektor nechá žáky, aby představili, k čemu v jednotlivých skupinách došli. Žáci mohou chvíli diskutovat o svých argumentech.
- Po skončení diskuse lektor upozorní žáky, že v další hodině budou mluvit o způsobu, jak lze demokraticky prosadit myšlenku či návrh na změnu.

2.1.5 Téma č. 5: Jak prosadit myšlenku 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, prezentace

Pomůcky

Prezentace **SŠ_T5_H1 Prezentace**

Dokument **SŠ_T5_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T5 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Fotografie Stromu kompetencí se správně umístěnými odpověďmi z 1. hodiny tématu č. 2 Svět podle žáků (fáze 4).

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T5 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Žáci rekapituluji předchozí téma a prostřednictvím moderované diskuse vyjmenovávají principy, výhody a nevýhody zastupitelské demokracie. Žáci využívají vyplněné myšlenkové mapy z předchozí hodiny.
- Lektor prozrazuje, že tématem následující hodiny bude způsob, jak lze prosadit myšlenku.

Fáze 2: Jak prosadit myšlenku (max. 25 minut)

- Žáci se prostřednictvím prezentace a v průběhu diskusí seznamují s legislativním procesem, který vede k zavedení navrženého opatření do praxe.
- Lektor klade žákům v průběhu prezentace a hodiny následující otázky:
 - Jaké máme vlastně úrovně rozhodování o věcech veřejných (nápověda: např. škola, město, kraj, stát)?
 - O jakých návrzích se rozhoduje na kterých úrovních?
 - Na jaké úrovni se bude rozhodovat o vašem návrhu a proč?
 - Co všechno je potřeba udělat, aby byl návrh uveden do praxe? Jak toho docílit?
 - Kdo mění zákon? Jak?
 - Jak získat nadpoloviční většinu hlasů?
 - Kdo zavádí zákon do praxe? Jak?

Fáze 3: Co když je zákon špatný? (max. 10 minut)

- Žáci se seznamují se soudní mocí a uvažují o ní jako o oddělené a nezávislé moci, která funguje jako korektivní mechanismus k moci zákonodárné a výkonné. Lektor klade žákům dotazy, žáci diskutují a odpovídají.
- Lektor oznámí, že se může stát, že i zákon, který byl schválen Parlamentem a podepsán prezidentem, může být špatný – může třeba porušovat lidská práva garantovaná Ústavou.
- Lektor se ptá žáků, zda je napadá nějaký zákon či hlasování, u něhož by mohlo být podezření, že odporuje Ústavě.
- Lektor se ptá, zda žáci vědí, jak se řeší situace, kdy má někdo pocit, že je zákon špatný, že odporuje Ústavě či porušuje lidská práva?

Fáze 4: Rekapitulace hodiny (max. 5 minut)

- Žáci diskutují o rolích jednotlivých aktérů v legislativním procesu. Lektor klade otázky, žáci odpovídají a diskutují.
- Lektor klade žákům následující otázky:
 - Jakou roli má Parlament v uvedení návrhu, aby se mohli občané sami rozhodovat, co bude financováno z jejich daní, do praxe? Co je potřeba, aby návrh v Parlamentu prošel?
 - Jakou roli má v tomto procesu prezident?
 - A jakou vláda?
 - Co když bude zákon odporovat Ústavě? Kdo to posoudí a zruší?

2.1.6 Téma č.6: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Soutěžní kvíz, diskuse

Pomůcky

Prezentace **SŠ_T6_H1 Prezentace**

Dokument **SŠ_T6_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T6_H1 Rekapitulace – odpovědní arch**

- návod na tisk: každá skupina obdrží jednu kopii ve formátu **A3**

Dokument **SŠ_T6_H1 Rekapitulace – správné odpovědi**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** (pouze pro potřeby lektora)

Dokument **SŠ_T6 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Drobný dar vítězům (např. čokoládové tyčinky)

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T6 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Soutěžní kvíz (max. 35 minut)

- Lektor rozdělí žáky na menší skupiny a nechá je mezi sebou soutěžit při hádání odpovědí na kvízové otázky. V otázkách si žáci opakují probíraná témata.
- Lektor po každé otázce promítne správnou odpověď. Poté následuje další otázka.
- Otázek je celkem 17. Lektor se může u některých otázek zastavit a hlouběji je s žáky diskutovat.
- Ke konci hodiny lektor vyzve skupiny, ať spočítají správné odpovědi. Vítězná skupina obdrží drobný dar (např. čokoládové tyčinky).

Fáze 2: Uzavření teoretické části programu (max. 10 minut)

- Lektor žákům sdělí, že ve druhé polovině programu budou sami zkoušet prosadit změnu v prostředí školy.
- Lektor oznámí, že příští hodinu se budou věnovat tomu, co by šlo z pohledu žáků na škole změnit či zlepšit.

2.2 Praktická část (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

2.2.1 Téma č. 7: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Prezentace, diskuse, práce ve skupinách s Vennovými diagramy

Pomůcky

Dokument **SŠ_T7_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T7_H1 Co funguje jinde**

Dokument **SŠ_T7_H1 Vennův diagram**

- návod na tisk: 3 kopie ve formátu **A0**
TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2
TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

Dokument **SŠ_T7_H1 Otázky pro Vennův diagram**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4**, ideálně na čtvrtku
→ BAREVNĚ, OBOUSTRANNÝ TISK
→ OTÁZKY NASTŘÍHAT, KAŽDÁ SKUPINA OBDRŽÍ 1 SADU

Dokument SŠ_T7 Pracovní list

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Lepicí guma nebo magnetky

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T7 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Příklady participace žáků na školách – co funguje jinde? (max. 15 minut)

- Lektor inspiruje žáky k přemýšlení o hlubším zapojení do chodu školy diskusí o příkladech participace žáků v jiných školách.
- Lektor využívá příklady z dokumentu **SŠ_T7_H1 Co funguje jinde**, případně vnese do diskuse příklady vlastní. Žáků se ptá, zda by taková změna byla v jejich škole možná a co by realizaci případně stálo v cestě.

Fáze 2: Kdo zde o čem rozhoduje? (max. 20 minut)

- Žáci jsou rozděleni do skupin a pracují s Vennovým diagramem, který rozděluje kompetence ve škole mezi ředitele, učitele a žáky. Žáci rozmísťují jednotlivé otázky, o kterých se rozhoduje, mezi tyto tři aktéry podle toho, kdo o otázkách reálně ve škole rozhoduje. Otázky, se kterými žáci pracují, se týkají prostředí a režimu třídy, prostředí a režimu školy i obsahu a formy výuky.
- Žáci dochází k rozhodnutí, kam co přiřadit, demokraticky. O jednotlivých otázkách diskutují, případně hlasují.

Fáze 3: Proč rozhoduje ten, kdo rozhoduje? (max. 10 minut)

- Lektor formou diskuse zpochybňuje samozřejmost kompetencí k rozhodování o daných otázkách.
- Lektor prochází vyplněné Vennovy diagramy a ptá se žáků např.:
 - Proč myslíte, že zrovna o této otázce rozhoduje ten, kdo rozhoduje?
 - Dokážete si představit, že by to mohlo být jinak?
 - Kdo o čem rozhoduje třeba ve vašich rodinách?
 - Co by mohlo být jinak?
 - Jak silné je vaše slovo v rodinném rozhodování?
 - Jak silné je vaše slovo v rozhodování ve škole?
 - Chtěli byste, aby vaše slovo mělo větší váhu? Proč?

2.2.2 Téma č. 8: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Prezentace, diskuse, práce ve skupinách s Vennovy diagramy

Pomůcky

3 Vennovy diagramy z předchozí hodiny

Dokument **SŠ_T8_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T8_H1 Co bych změnil**

- návod k tisku: cca 7 kopií ve formátu **A4** (pro běžnou třídu), rozstříhat podle označení, každý žák obdrží 1 proužek se třemi otázkami a o další si v případě potřeby může požádat.

Dokument **SŠ_T8 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Lepicí guma nebo magnetky

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T8 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor se ptá žáků, o čem byla uplynulá hodina. Připomíná, že se žáci dozvěděli o příkladech úspěšného zapojení žáků do fungování některých škol v Čechách. Ptá se žáků, zda je něco z toho zaujalo, případně proč.
- Lektor dále zrekapituluje stávající kompetence k rozhodování na škole dle Vennových diagramů vytvořených v průběhu minulé hodiny.

Fáze 2: Kdo má podle žáků o čem rozhodovat? (max. 20 minut)

- Žáci hledají potenciál pro vlastní zapojení do rozhodování ve škole a stále při tom pracují ve skupinách s Vennovými diagramy z předchozí hodiny.
- Žáci jsou vyzváni, ať si opět prohlédnou svůj **Vennův diagram**, který ve skupině vytvořili, a společně prodiskutují, zda je takto nastavené rozhodování optimální. Odpovídají na otázky:
 - Nebylo by přece jenom lepší (nebo pro žáky příjemnější), kdyby o některých otázkách mohli spolurozhodovat?
 - Které to jsou?
- Žáci přesouvají v rámci Vennova diagramu ty otázky, u kterých by kompetence k rozhodování změnili. Přesuny do Vennových diagramů zakreslují a barevně označují.

Fáze 3: Představení skupinové práce (max. 10 minut)

- Žáci ze tří skupin si navzájem představují Vennovy diagramy a místa, kde našli v rámci demokratické diskuse potenciál pro změnu v kompetencích, resp. přisoudili žákům větší kompetence.
- Lektor se žáků ptá na výhody a nevýhody přesunů kompetencí a jejich argumenty dopisuje k Vennovým diagramům. Lektor se žáků doptává:
 - Proč je takový přesun dobrý? (Proč by o tom měli rozhodovat žáci?)
 - Co tím kdo získá?
 - Nese takový přesun nějaká rizika?

Fáze 4: Co bych změnil a proč (max. 5 minut)

- Každý žák dostane proužek papíru se třemi otázkami na to, co a proč by chtěl na své škole změnit?
- Na papíru jsou otázky, které zjišťují, co by žák změnil v prostředí třídy, školy nebo v průběhu a obsahu výuky, a proč by tyto změny udělal.

Fáze 5: Reflexe (max. 5 minut)

- Lektor s žáky reflektuje průběh hodiny formou diskuse. Žákům klade následující otázky:
 - Přemýšleli jste někdy nad otázkami, které jste dnes v aktivitách řešili?
 - Proč myslíte, že má smysl si takové otázky klást?
 - Co získají žáci tím, že si témata otázek nastaví po svém?
 - Co tím může získat škola?
 - Hrozí riziko, že se škola vymkne kontrole?
 - Co myslíte, že se teď s vašimi otázkami bude dít dál?
 - Co myslíte, že by se mělo udělat, aby se vaše přání naplnila?

2.2.3 Téma č. 9: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, myšlenkové mapy, práce ve skupinách

Pomůcky

Dokument **SŠ_T9_H1+2 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T9 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Tematické klastry – papíry ve formátu **A4** s roztříděnými odpověďmi na otevřené otázky z konce předchozí hodiny (+ černobílé kopie těchto papírů) (**fáze 4**)

Podněty z přesunů kompetencí ve **Vennově diagramu** z předchozí hodiny (**fáze 3**)

Nalepovací barevná kolečka (3 žlutá a 3 červená pro každého žáka)

Zelené a červené fixy

Nůžky, lepidlo

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T9 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Přípravná fáze pro lektora (cca 30–60 minut)

- Lektor připraví tematicky rozdělené tipy ke zlepšení, které na konci předchozí hodiny odevzdávali žáci. Tematicky podobné nápady nalepí lektor na jeden papír ve formátu A4, čímž vznikne několik tematických klastrů. Všechny papíry poté nakopíruje v černobílé variantě.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor uvede žáky do průběhu následujících hodin a vysvětlí jim, že ze všech nápadů vyberou 1–2 témata, která rozpracují do realizovatelné změny.
- Lektor žákům vysvětlí, že s výstupy budou seznámeni ostatní žáci ve škole a vedení školy se jimi bude skutečně zabývat, případně se je pokusí smysluplně zakomponovat do života ve škole.

Fáze 2: Rekapitulace předchozí hodiny a představení témat k hlasování (max. 5 minut)

- Lektor s žáky rekapitulují předchozí hodinu a lektor jim představí hodinu následující.
- Lektor vyvěsí papíry s tematickými klastry. Žáci se dozví, že si z témat nyní vyberou ty, které budou chtít realizovat.

Fáze 3: Výběr témat (max. 10 minut)

- Žáci vybírají tematické klastry, které chtějí podrobně zpracovat.
- Nejprve žáci prostřednictvím barevných koleček hlasují o tom, které tematické klastry by chtěli řešit ze všeho nejvíc.
- Poté žáci hlasují o tom, co by je bavilo řešit ze všeho nejvíc. Vítězí témata, která mají nejvíce barevných koleček (přednost mohou dostat témata, která by žáky bavila).

Fáze 4: Co se s tím dá dělat? Jak se to dá řešit? (max. 35 minut)

- Žáci formou brainstormingu vymýšlí způsoby, jak by se vybraný/é problém/y dal/y řešit.
- Žáci vylepí zvolené téma doprostřed flipchartového papíru a okolo něj vpisuje lektor (zapisovatel) různé nápady, jak by bylo možné problém řešit.
- Pokud si žáci vyberou více témat, pracují v několika skupinách na několika tématech.

Fáze 5: Klady a zápory nápadů (max. 25 minut)

- Žáci hodnotí klady a zápory svých návrhů na řešení problému. Vytváří mini SWOT analýzu. Klady a zápory vpisují barevnými fixy k samotným návrhům řešení.

Fáze 6: Reflexe hodiny (max. 10 minut)

- Žáci reflektují průběh hodiny a popisují, jak vnímají vybrané řešení.
- Lektor s žáky probírá průběh předchozích hodin. Otázky k diskusi:
 - Překvapilo vás téma, které třída (skupiny) zvolila?
 - Mrzí vás, že některé téma nebylo vybráno?
 - Byl pro vás průběh hodin srozumitelný?
 - Co vás nejvíc bavilo a proč, co naopak byla nuda a proč?
 - K čemu je dobré přemýšlet o kladných i záporných stránkách nějaké otázky?
 - Přemýšlíte takto i ve vlastním životě?
 - Dostali jste se ke slovu opravdu úplně všichni?
 - Kdo se neměl možnost vyjádřit? Proč?

2.2.4 Téma č. 10: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, myšlenkové mapy, práce ve skupinách

Pomůcky

Dokument **SŠ_T10_H1+2 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T10 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipcharty s tematickými klastry a podtématy z předchozích dvou hodin

Nůžky

Fixy

Lepidlo

Nalepovací barevná kolečka (3 kolečka pro každého žáka)

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T10 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor spolu s žáky rekapituluje obsah předchozích hodin a ptá se žáků, zda mají představu, jak se bude program teď vyvíjet dál.
- Lektor žákům vysvětlí, že nyní budou podrobně rozpracovávat vybraný návrh (návrhy).

Fáze 2: Prioritizace podtémat ke zpracování (max. 10 minut)

- Žáci prioritizují podtémata ke zpracování – hodnotí podtémata pomocí barevných nalepovacích koleček.
- Lektor se může žáků například zeptat:
 - Který z těchto nápadů chcete řešit nejvíc?
 - Který z těchto nápadů by se podle vás měl ve škole uskutečnit?

Fáze 3: Brainstorming nad vítězným návrhem (max. 45 minut)

- Žáci promýšlí vybrané podtéma, které si zvolili. Prostřednictvím brainstormingu vymýšlí, co se s problémem dá udělat a co je k tomu potřeba. Nápady žáků zapisuje lektor (zapisovatel) na flipchart k vybranému podtématu.
- Lektor se žáků například ptá:
 - Co se s tím dá dělat?

- Co je k tomu potřeba?
- Co vás k tomu napadá?

Fáze 4: Formulace vize (max. 20 minut)

- Žáci na základě své předchozí práce formulují vizi, na které panuje ve třídě shoda a které se budou snažit dosáhnout.
- Nejprve se žáci dozví, co je to vize, a nakonec formulují několik vět, které shrnují cíl navržené změny.

Co a k čemu je vize?

Vize je stručné shrnutí cílového stavu – jedna či několik vět – odpovídající na základní otázky:

- Čeho chceme dosáhnout?
- Proč a jak to chceme udělat?
- Vize je představa požadovaného cíle v podobě popisu ideálního stavu, kterého chce třída dosáhnout. Vize je orientační bod a silný motivační prvek, který má každý před očima – pomáhá „táhnout za jeden provaz“ směrem k jejímu naplnění. Je důležité, aby se s vizí ztotožnili všichni žáci. Ztotožnění s cílem dosáhneme tím, že žáky necháme cíl vymyslet a formulovat. Bude jejich majetkem. Bez vize chybí společný zájem a žáci by nevěděli, o co vlastně usilují.

Zdroj: Management Mania: Vize (*Vision*) [online], URL:

<https://managementmania.com/cs/vize>.

- V úplném závěru si žáci svůj projekt (návrh na změnu) pojmenují.

Fáze 5: Reflexe proběhlých dvou hodin (max. 10 minut)

- Žáci reflektují průběh hodiny formou diskuse.
- Lektor se žáků ptá, jaký mají ze své práce pocit a zda všichni souhlasí s formulovanou vizí.
- Lektor žákům prozradí, že v příštích dvou hodinách budou vymýšlet, jak své vize dosáhnout.

2.2.5 Téma č. 11: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, myšlenkové mapy, práce ve skupinách

Pomůcky

Dokument **SŠ_T11_H1+2 Průvodce metodikou**

Flipchartový papír s podtématy z předchozích dvou hodin a vizí (**fáze 4**)

Dokument **SŠ_T11_H1+2 Plán práce**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A0**

Nastavení tiskárny:

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

Dokument **SŠ_T11 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Barevné fixy

Lepidlo nebo lepicí guma

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T11 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor se studenty zrekapitulují průběh uplynulé hodiny a diskutují, k čemu třída došla. Žáci tipují, jak bude program pokračovat dál.
- Lektor žákům oznamuje, že nyní budou rozpracovávat formulovanou vizi, na které se v předchozích dvou hodinách shodli, a vypracovávat ji do podoby konkrétního plánu.
- Žáci mají k dispozici flipchart s formulovanou vizí i flipchart s nápady, jak by chtěli problém vyřešit.

Fáze 2: Co je potřeba udělat? (max. 75 minut)

- Žáci pojmenovávají, co všechno je potřeba udělat, aby došlo k naplnění vize.
- Žáci definují dílčí kroky, které musí udělat, aby dosáhli cíle formulovaného ve vizi.
- Ke každému dílčímu kroku žáci prodiskutují a zapíší nápady, postupy k jejich realizaci a podobu výstupu.
- Žáci se také domluví, kdo bude mít jednotlivé úkoly na starosti a kdo bude za co zodpovědný.
- U každého kroku žáci doplní datum, dokdy bude daný úkol proveden.

Fáze 3: Rekapitulace uplynulých dvou hodin (max. 10 minut)

- Žáci rekapitulují a reflektují proběhlé dvě hodiny a připomínají si úkoly, které si sami uložili.
- Lektor se žáků ptá:
 - K čemu je dobré zpracovat jednotlivé dílčí kroky? Bylo by možné dílo dokončit, pokud některý z kroků vynecháme?
 - Přišlo vám promyšlení zpracování úkolu složitě? Pokud ano, proč, v čem?
 - Plánovali jste někdy v životě nějaký úkol, na kterém společně pracovalo víc lidí? Jak to dopadlo?
 - Jak myslíte, že dopadne tohle?
- Lektor žákům oznámí, že náplní následujících dvou hodin bude kontrola splnění naplánovaných úkolů a plánování prezentace.

2.3 Prezentační část (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)

2.3.1 Téma č. 12: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Skupinové plánování, diskuse, brainstorming

Pomůcky

Dokument **SŠ_T12_H1+2 Průvodce metodikou**

Flipchartový papír s **Plánem práce** z předchozí hodiny (**fáze 3**)

Dokument **SŠ_T12_H1+2 Plán prezentace**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A0**

Nastavení tiskárny:

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

Dokument **SŠ_T12 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T12 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor s žáky rekapitulují průběh předchozích dvou hodin a lektor představuje obsah hodin následujících.
- Žákovské mikrotýmy představí svou práci – jak kdo splnil úkoly, které si třída zadala v minulých hodinách.
- Lektor prochází jednotlivé úkoly a u každého úkolu vyzve třídu, aby hlasováním vyjádřila, zda daný úkol akceptuje jako splněný v dostatečné kvalitě, případně aby žáci vnesli připomínky.
- U nevypracovaných úkolů se stanoví termín dodatečného vypracování, případně sankce za nevypracování pro zodpovědné žáky.

- Lektor žákům sdělí, že cílem následujících dvou hodin je promyslet a připravit představení projektu širšímu publiku (ať už žákům školy, pedagogům nebo třeba rodičům či sousedům školy). Pro splnění tohoto úkolu je potřeba vyřešit tři okruhy problémů:
 - **A:** Rozdělit si úkoly při organizaci představení projektu.
 - **B:** Rozhodnout se, kde, kdy, komu a jak bude žakovský projekt představen.
 - **C:** Promyslet způsob představení a připravit samotnou prezentaci.

Fáze 2: K čemu je dobrá prezentace (max. 15 minut)

- Lektor s žáky diskutuje o smyslu prezentace. Lektor využívá ukázky reklamních sdělení, aby s žáky otevřel diskusi.
- Lektor s žáky diskutuje o tom, co by se (ne)stalo, kdyby prezentaci podcenili.
- Lektor s žáky také diskutuje o tom, jaká reklama je v poslední době zaujala a proč.
- Lektor si poznamenává argumenty žáků, proč je dobrá reklama či prezentace důležitá a zdůrazňuje nutnost používat srozumitelný jazyk pro vybrané cílové publikum, které může být u každého produktu jiné, proto je důležité si cílové publikum vždy znovu definovat.

Žáci a prezentační dovednosti

- Žáci by měli být schopni:
 - přizpůsobit prezentaci svého projektu cílové skupině (jinak by komunikovali s publikem, kde jsou jejich vrstevníci, a jinak ve chvíli, kdy je v publiku např. i ředitel školy nebo učitelé);
 - srozumitelně vysvětlit cíl projektu i prezentace, seznámit publikum se strukturou prezentace a dodržet ji;
 - dodržet kultivovaný ústní projev, včetně gramatické správnosti, vhodného tempa řeči či hlasitosti;
 - efektivně a správně využít různé prezentační nástroje (např. powerpointovou prezentaci apod.). Měli by umět správně zvolit styl prezentace (např. jednotné grafické schéma), zvolit vhodné množství informací a dát prezentačním nástrojům adekvátní prostor.

Zdroj: Česká školní inspekce: *Analýza klíčových kompetencí* [online], URL:

<https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Publikace/Analýza-zahranicnichsystemu-hodnoceni-klicovych-k/Analýza-klicovych-kompetenci.pdf>.

Fáze 3: Plánování, rovina A. Plánujeme představení (max. 20 minut)

- Žáci plánují, komu, kdy a kde představí svůj projekt a jak pozvou cílovou skupinu. Rozdělují si úkoly, které budou plnit, a lektor vše zapisuje do Plánu prezentace.
- Lektor diskutuje s žáky následující otázky:
 - KOMU projekt chceme představit? (Jaká je naše cílová skupina?)
 - KDY to uděláme?
 - KDE to uděláme?
 - JAK pozveme cílovou skupinu?

Fáze 4: Plánování, rovina B. Co v představení nesmí chybět? (max. 20 minut)

- Žáci plánují, co budou představovat a co budou o projektu říkat. Rozdělují si úkoly, které budou plnit, a lektor vše zapisuje do Plánu prezentace.

- Lektor diskutuje s žáky nad dalšími otázkami:
 - JAKÝ problém projektem řešíme?
 - CO chceme projektem dosáhnout?
 - JAK jsme k projektu došli?
 - VÝSTUP projektu (CO jsme vytvořili a JAK to funguje)?
 - JAK se nám na projektu pracovalo, KDO dělal CO, jaké máme pocity?

Fáze 5: Plánování, rovina C. Jak bude představení probíhat a vypadat (max. 20 minut)

- Žáci plánují, jak bude představení probíhat, rozdělují si úkoly a zpřesňují si podobu prezentace. O jednotlivých krocích spolu diskutují a rozdělují si úkoly, které budou plnit, lektor vše zapisuje do Plánu prezentace.
- Lektor diskutuje s žáky nad dalšími otázkami:
 - JAKÁ bude forma představení? (např. prezentace PPT, přednáška...)
 - KDO to připraví?
 - KDO co říká (prezentuje)?
 - Bude DISKUSE s publikem?
 - KDO moderuje?

Fáze 6: Rekapitulace proběhlých dvou hodin (max. 10 minut)

- Žáci rekapituluji dohodnuté kroky a ověřují, že všichni vědí, co a jak mají dělat.
- Lektor klade dotazy typu:
 - K čemu je dobré zpracovat jednotlivé dílčí kroky prezentace? Bylo by možné dílo dokončit, pokud některý z kroků vynecháme?
 - Přišlo vám promýšlení zpracování kroků prezentace složité? Pokud ANO, proč, v čem?
 - Těšíte se na prezentaci?
 - Máte z prezentování nějaké obavy? Jaké?

2.3.2 Téma č. 13: Prezentace – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Skupinové plánování, diskuse, brainstorming

Pomůcky

Dokument **SŠ_T13_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **SŠ_T13 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Vyplněný Plán prezentace z předchozí hodiny (**fáze 3, 4, 5**)

Technika, která je potřeba pro realizaci prezentace, zajištění vhodného prostoru a dalších podmínek domluvených v průběhu předchozí hodiny.

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T13 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Prezentace (30 minut nebo podle domluvy a možnosti)

- Lektor uvede prezentaci tím, že vysvětlí téma a cíle vzdělávacího programu, v rámci kterého se prezentace koná.
- Žáci prezentují svůj projekt tak, jak si stanovili v průběhu předchozí hodiny a mají zapsáno v Plánu prezentace.
- Po prezentaci může lektor vyzvat publikum k pokládání doplňujících dotazů, případně se doptává sám. Vhodné otázky:
 - Jak se vám na projektu pracovalo?
 - Co vám přišlo nejtěžší, co vám naopak šlo dobře?
 - Co vás překvapilo?
 - Co byste doporučili dalším žákům, kteří se pokusí na škole něco změnit?

Fáze 2: Reflexe prezentace (max. 15 minut)

- Lektor zreflektuje s žáky jejich zkušenosti s širším publikem.
- Lektor pokládá například tyto otázky:
 - PSYCHOLOGIE PREZENTOVÁNÍ
 - Měli jste trému? Jak se vám s ní podařilo vyrovnat?
 - Jak se cítíte teď?
 - Už jste někdy něco dříve prezentovali většímu publiku či neznámým lidem?
 - Co byste poradili spolužákům či kamarádům, které podobná prezentace brzy čeká?
 - PŘÍPRAVA PREZENTACE
 - Jak intenzivně jste se na prezentaci připravovali?
 - Šlo by to bez přípravy lépe, nebo hůře? Proč?
 - Připadal vám Plán prezentace, který třída vytvářela v průběhu předchozích dvou hodin, dostatečný?
 - Zpracovali všichni své úkoly, jak měli? Co mělo být zpracováno lépe a proč?
- Lektor vyzve žáky, zda mají nějaké doplňující dotazy. Po jejich zodpovězení lektor oznámí, že následující hodina bude věnována evaluaci (kritickému zhodnocení) vzdělávacího programu.

2.4 Evaluační část (1 vyučovací hodina o délce 45 minut)

2.4.1 Téma č. 14: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, vyplňování evaluačního dotazníku

Pomůcky

Dokument **SŠ_T14_H1 Průvodce metodikou**

Dokument SŠ_T14_H1 Evaluační dotazník

- návod na tisk: 32 kopií (resp. podle počtu žáků ve třídě) ve formátu **A4**

Dokument SŠ_T14_H1 Otázky pro fokusní skupinu

Dokument SŠ_T14 Pracovní list

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Diktafon

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **SŠ_T14 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Evaluační dotazník (max. 15 minut)

- Lektor nechá žáky vyplnit evaluační dotazník týkající se programu. Dotazník je anonymní, žáci jsou vyzváni k tomu, aby odpovídali popravdě.

Fáze 2: Fokusní skupina nad projektovými metodami (max. 30 minut)

- Lektor vede fokusní skupinu se žáky a zjišťuje zpětnou vazbu od žáků zapojených do projektu. Klade otevřené otázky a zajišťuje, aby se ke slovu dostali všichni. Odpovědi žáků jsou s jejich informovaným souhlasem nahrávány pro účely dalšího zpracování.
- Fokusní skupina (focus group)
 - Fokusní skupina je metoda kvalitativního výzkumu. Probíhá formou diskuse s relativně malým počtem účastníků. Facilitátor vede s účastníky moderovaný, cílený a strukturovaný skupinový rozhovor, jehož cílem je získání informací o preferencích a hodnotách lidí souvisejících s vybraným tématem.
 - Zdroj: Centrum občanského vzdělávání: *Participativní metody – Focus Group* [online], URL: <http://www.participativnimetody.cz/focus-group.html>.

3 Metodická část

Metodický úvod

Program je rozdělen do čtyř bloků – Teoretického, Praktického, Prezentačního a Evaluačního. Jednotlivá témata z Teoretického bloku mohou stát samostatně – Co je a co není demokracie, Svět podle žáků, Přímá demokracie, Zastupitelská demokracie a Jak prosadit myšlenku. Některá témata jsou rozdělena do dvou vyučovacích hodin (mají tedy dotaci 90 minut). Pokud to je organizačně možné, doporučujeme vyučovat tato témata v rámci dvouhodinových bloků. Učitelé mohou témata z Teoretického bloku učit samostatně bez návaznosti na zbytek programu. Mohou například zařadit do výuky pouze téma zabývající se přímou či zastupitelskou demokracií, aniž by žáci absolvovali Svět podle žáků nebo praktickou, prezentační či evaluační část. Pokud učitelé s žáky zařadí do výuky celý Teoretický blok, pak mohou pro zopakování probraného využít i poslední téma z tohoto bloku – Rekapitulaci.

Pokud učitelé s žáky již téma přímé či zastupitelské demokracie probírali dříve a nyní mají v průběhu školního roku čas pouze na Praktický blok, mohou jej tedy zařadit do výuky samostatně. V takovém případě ale doporučujeme zařadit Praktický blok alespoň dohromady s Prezentačním blokem, aby žáci mohli zakončit svou práci její prezentací. Praktický a Prezentační blok je na rozdíl od Teoretického bloku možné realizovat pouze celý (není tedy možné vzít např. z Praktického bloku pouze dvě vyučovací hodiny a zařadit je do výuky bez návaznosti na zbytek Praktického bloku). Rovněž výuku v Praktickém a Prezentačním bloku je doporučeno vést ve dvouhodinových blocích výuky (tj. jedno setkání trvá 90 minut). V několika případech je zařazení výuky do devadesátiminutového bloku doporučeno i přímo v metodických materiálech.

Součástí materiálů je i 14 pracovních listů pro žáky, které jim lektor rozdává vždy v úvodu probíraného tématu. Každý žák obdrží ke každému tématu svůj vlastní Pracovní list, který obsahuje základní informace k tématu a otázky k reflexi. Tuto reflexi si může žák napsat v průběhu výuky i po jejím skončení, lektor už poté vyplnění pracovních listů nekontroluje. Pracovní listy slouží pouze žákům samotným k orientaci v programu a reflexi vlastní práce.

Učitelům, kteří budou ve třídě realizovat kompletní program, doporučujeme nechat si v závěru dost času na Evaluační blok, který jim pomůže program spolu s žáky vyhodnotit a z výstupů evaluace vycházet při příští realizaci.

Kompletní materiál se všemi Průvodci metodikou je ke stažení [zde](#).

3.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

První tematický blok pomůže žákům se zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál ke změně v rozhodování přímo v prostředí vlastní školy.

3.1.1 Téma č. 1: Co je a co není demokracie – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T1 H1 Průvodce metodikou](#).

3.1.2 Téma č. 2: Svět podle žáků – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T2 H1 Průvodce metodikou](#).

3.1.3 Téma č. 3: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T3 H1 Průvodce metodikou](#).

2. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T3 H2 Průvodce metodikou](#).

3.1.4 Téma č. 4: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T4 H1 Průvodce metodikou](#).

2. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T4 H2 Průvodce metodikou](#).

3.1.5 Téma č. 5: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T5 H1 Průvodce metodikou](#).

3.1.6 téma č. 6: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T6 H1 Průvodce metodikou](#).

3.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém v rámci své školy, na kterém existuje mezi zapojenými žáky shoda. Následně budou společně vyvíjet řešení tohoto problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

3.2.1 Téma č. 7: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T7 H1 Průvodce metodikou](#).

3.2.2 Téma č. 8: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T8 H1 Průvodce metodikou](#).

3.2.3 Téma č. 9: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T9 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.2.4 Téma č. 10: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T10 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.2.5 Téma č. 11: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T11 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)

Žáci v průběhu 3 hodin naplánují prezentaci svého projektu. Odpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplánují si práci i jednotlivé kroky.

3.3.1 Téma č. 12: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T12 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.3.2 Téma č. 13: Prezentace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T13 H1 Průvodce metodikou](#).

3.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina o délce 45 minut)

3.4.1 Téma č. 14: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [SŠ T14 H1 Průvodce metodikou](#).

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

4.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

První tematický blok pomůže žákům se zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

4.1.1 Téma č. 1: Co je a co není demokracie – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T1 Pracovní list](#)

Prezentace [SŠ T1 H1 Prezentace](#)

Dokument [SŠ T1 H1 Půjdeme do kina](#)

4.1.2 Téma č. 2: Svět podle žáků – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T2 Pracovní list](#)

Prezentace [SŠ T2 H1 Prezentace](#)

Dokument [SŠ T2 H1 Svět podle žáků – otázky](#)

Dokument [SŠ T2 H1 Strom kompetencí](#)

3.1.3 Téma č. 3: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [SŠ T3 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T3 H1 Přímá demokracie – materiál pro žáky](#)

2. hodina

Dokument [SŠ T3 Pracovní list](#)

Prezentace [SŠ T3 H2 Prezentace](#)

Dokument [SŠ T3 H2 Přímá demokracie – hlasovací lístky](#)

Dokument [SŠ T3 H2 Přímá demokracie – další příklady referend](#)

4.1.4 Téma č. 4: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [SŠ T4 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T4 H1 Zastupitelská demokracie – hlasovací lístky](#)

2. hodina

Dokument [SŠ T4 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T4 H2 Zastupitelská demokracie – materiál pro žáky](#)

4.1.5 Téma č. 5: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T5 Pracovní list](#)

Prezentace [SŠ T5 H1 Prezentace](#)

4.1.6 téma č. 6: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T6 Pracovní list](#)

Prezentace [SŠ T6 H1 Prezentace](#)

Dokument [SŠ T6 H1 Rekapitulace – odpovědní arch](#)

4.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém v rámci své školy, na kterém existuje mezi zapojenými žáky shoda. Následně budou společně vyvíjet řešení tohoto problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

4.2.1 Téma č. 7: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T7 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T7 H1 Vennův diagram](#)

Dokument [SŠ T7 H1 Otázky pro Vennův diagram](#)

4.2.2 Téma č. 8: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T8 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T8 H1 Co bych změnil](#)

3.2.3 Téma č. 9: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T9 Pracovní list](#)

4.2.4 Téma č. 10: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T10 Pracovní list](#)

4.2.5 Téma č. 11: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T11 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T11 H1+2 Plán práce](#)

4.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)

Žáci v průběhu 3 hodin naplánují prezentaci svého projektu. Zodpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplánují si práci i jednotlivé kroky.

4.3.1 Téma č. 12: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T12 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T12 H1+2 Plán prezentace](#)

4.3.2 Téma č. 13: Prezentace výstupu – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T13 Pracovní list](#)

4.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina o délce 45 minut)

4.4.1 Téma č. 14: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T14 Pracovní list](#)

Dokument [SŠ T14 H1 Evaluační dotazník](#)

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

5.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

První tematický blok pomůže žákům se zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

5.1.1 Téma č. 1: Co je a co není demokracie – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T1 H1 Průvodce metodikou](#)

5.1.2 Téma č. 2: Svět podle žáků – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T2 H1 Svět podle žáků – odpovědi](#)

Dokument [SŠ T2 H1 Průvodce metodikou](#)

5.1.3 Téma č. 3: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [SŠ T3 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [SŠ T3 H1 Přímá demokracie – podpůrný text pro lektora](#)

2. hodina

Dokument [SŠ T3 H2 Průvodce metodikou](#)

5.1.4 Téma č. 4: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [SŠ T4 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [SŠ T4 H1 Zastupitelská demokracie – podpůrný text pro lektora](#)

2. hodina

Dokument [SŠ T4 H2 Průvodce metodikou](#)

5.1.5 Téma č. 5: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T5 H1 Průvodce metodikou](#)

5.1.6 téma č. 6: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T6 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [SŠ T6 H1 Rekapitulace – správné odpovědi](#)

5.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin o délce 45 minut)

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém v rámci své školy, na kterém existuje mezi zapojenými žáky shoda. Následně budou společně vyvíjet řešení tohoto problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

5.2.1 Téma č. 7: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T7 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [SŠ T7 H1 Co funguje jinde](#)

5.2.2 Téma č. 8: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T8 H1 Průvodce metodikou](#)

5.2.3 Téma č. 9: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T9 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.2.4 Téma č. 10: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T10 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.2.5 Téma č. 11: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T11 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny o délce 45 minut)

Žáci v průběhu 3 hodin naplánují prezentaci svého projektu. Zodpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplánují si práci i jednotlivé kroky.

5.3.1 Téma č. 12: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [SŠ T12 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.3.2 Téma č. 13: Prezentace výstupu – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T13 H1 Průvodce metodikou](#)

5.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina o délce 45 minut)

5.4.1 Téma č. 14: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [SŠ T14 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [SŠ T14 H1 Otázky pro fokusní skupinu](#)

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Zpráva o ověření programu v praxi je dostupná [zde](#).

7 Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu

7.1 Didaktický posudek programu

Didaktický posudek programu je ke stažení [zde](#).

7.2 Odborný posudek programu

Odborný posudek programu je ke stažení [zde](#).

8 Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu

Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu je ke stažení [zde](#).

9 Nepovinné přílohy

Nejsou přiloženy žádné další přílohy.

